

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

שו"ת: תיקוני נשמות על ידי הצדיקים

י"ג עיקרים

ויסודות האמונה לרמב"ם היסוד הרביעי

לפי"ז, אדם שחי בעולם ברור, כמו שבודאי היה אצל רבינו הגר"א, הוא מכיר שכח האמונה זהו הכח הבלתי מוגבל, ומכיר שכח המחשבה הוא הכח המוגבל, ומכיר את נקודת הרצון של המחשבה לשלוט ולהיכנס לתחום של כח האמונה, ומכיר את היצר של 'מה לפני' ומגבילו למקומו שלו.

לעומת זאת, אדם שלא חי בעולם ברור, יש לו כח בנפש שנקרא 'אמונה', והוא קונה הרבה ידיעות של אמונה, ויש לו כח נוסף שנקרא 'חכמה', והוא קונה הרבה ידיעות של חכמה, וכיוון שהוא לא מסדר את הידיעות בנפשו, מה הם הידיעות ששייכות לכח האמונה, ומה הם הידיעות ששייכות לכח המחשבה, הרי שבפנימיות נפשו הוא מרגיש שהוא יכול לגעת בדבר שאין לו גבול, וכיוון שלא ברור לו שניתן לגעת שם רק מכח האמונה, לכן מתגלה אצלו הניסיון לנגיעה זו מכח המחשבה.

אם האדם היה מרגיש שבכח האמונה הוא לא יכול לגעת במקום שאין בו גבול, הרי שכאן נאמר היסוד של האבן עזרא שהכפרי לא מתאוה לשאת את בת המלך, מחמת שברור לו שהוא לא יכול לשאת אותה. ואם הוא כן מתאוה לשאת אותה, זה רק מחמת שיש לו צד שהדבר יתקיים.

והנמשל ביחס לסוגייתנו הוא, שכאשר לאדם ישנו סדר ברור בכוחות נפשו, סדר בין כח המחשבה לכח האמונה, הרי שברור לו שהאמונה יכולה לגעת בדבר שהוא בלתי גבולי, ושהמחשבה לא יכולה לגעת בדבר בלתי גבולי, ולכן כח המחשבה לא יכול לקנאות בכח האמונה, והוא לא ינסה לגעת בשאלת 'מה לפני' ומה לאחור'.

אמנם, כיוון שכוחות נפשו של האדם מעורבבים, ואפילו אצל אדם גדול יותר, תמיד נשארת תערובת מסוימת מכח עץ הדעת טוב ורע, כל אחד לפי ערכו ולפי מידת התערובת שישנה בקומת נפשו, מצד כך כח המחשבה שבנפש משתמש בכח האמונה בשני פנים, הוא יונק מכח האמונה את עצם התכונה לגעת בדבר שהוא מעבר לגבולות עולם, והוא יונק מכח האמונה את הוודאות שהוא יכול לגעת שם, ואת שניהם הוא מכניס לגדרי המחשבה,

ולכן האדם משתוקק בשכלו לגעת במקום שרק האמונה יכולה לגעת.

מעתה, כאשר כוחות נפשו של האדם לא מסודרים, והוא מנסה לגעת ולפרוץ למקום שהוא מעבר לגדרי עולם ע"י כח המחשבה, אם הוא מעט בר דעת, הוא מבין שהוא לא יכול לגעת שם, והוא יודע את אזהרת חז"ל שאסור לגעת שם, והוא נבהל, וחוזר למקום המחשבה. זהו מה שנאמר בלשון חז"ל: "אם רץ ליבך להרהר ופיך לדבר, שוב למקום", כלומר, אם אתה רוצה לגעת במקום הנסתר, תחזור למקום הגלוי. שהרי אין את יכול לגעת שם מכח מדרגת 'הרהורים', בהרהור הלב [רץ 'ליבך'] וק"ו שאינך יכול לגעת שם מכח מדרגת דיבור [ו'פיך' לדבר], שאלו הם עשרה 'מאמרות' שבהם נברא העולם. ותוצאת הדברים היא, שגם מכח האמונה שבנפש האדם לא נוגע במקום הפנימי של הכרת הבורא.

אמנם, חלק מבני אדם אינם חוזרים לאחוריהם, ועדיין מנסים לפרוץ מעבר לגדרי עולם ע"י כח המחשבה, ושם הם נופלים לקושיות הנמצאות במקום החלל הפנוי. וביאור הדברים הוא כדלהלן. היו שני שלבים קודם שנברא העולם, מתחילה מציאותו ית"ש הייתה ממלאת את הכל, ולאחר מכן נעשה חלל ומקום פנוי. לאחר מכן, בתוך החלל הפנוי נברא 'אדם קדמון', שעליו נאמר: "כולם בחכמה עשית". לפיכך, כאשר האדם מנסה לבקוע את צורת אדם, ולגעת בבורא ית"ש כביכול, הרי שבאמצע ישנו גשר, אמצעי - שזהו ה'חלל'. ומי שמנסה לגעת בשאלת 'מה לפני' מכח מחשבתו, הרי שהוא לא מגיע למקום ה'מה לפני' הגמור - שזהו אורו ית"ש שממלא את הכל, כיוון שהמחשבה אינה יכולה לגעת שם, אלא הוא נופל בממוצע, במקום שהוא לפני מוצרת אדם - בחלל. וזה נקרא בלשון רבותינו: 'שאלות מהחלל הפנוי'.

זהו החלק של אלו שמנסים לגעת שם מכח מחשבתם, ואינם חוזרים לאחוריהם. החלק הנוסף, חוזרים בחזרה, כיוון שהם הגיעו להכרה ששאלותיהם הם ממקום החלל הפנוי, "רץ ליבך להרהר פיך לדבר שוב למקום", ולאיזה מקום הם חוזרים - למקום של 'אדם'. ואזי תשוקת נפשם להכיר מעבר לגדרי עולם אין לה מקום. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת 'דע את אמונתך' - י"ג עיקרים לרמב"ם, היסוד הרביעי.

פרק ט' | בענין ההיתר להפסיק באמצע הלימוד להתבונן

אבל כ"ז הני מילי שאדם עוסק בה לשמה בלשון ברורה עומק נקודת ההבדל אם הוא עוסק בה לשמה, אם אדם אינו עוסק בלשמה א"ז הוא עוסק בה לגרמיה, א"ז כוח הגבול זה האני שלו ולכן צריך כוח גבול של קדושה שהוא היראה אבל אם אדם עוסק בה לשמה אז כוח הגבול שבתורה היא היא המתגלה אליו. משם נולד לו במעמקים כוח של יראה.

אבל מי יימר זיכיתי לבבי שהוא קבוע בעסק התורה לשמה

וכמאמר ר' חיים ויטאל זיע"א הידוע שמי שאומר שהוא עוסק בתורה לשמה התנא ר' מאיר מכחישו, מגדלתו ומרממתו על כל המעשים נעשה כמעייין המתגבר, כנהר שאינו פוסק, מי שלא רואה את ההתגלות הזו אצלו בהכרח שהוא לא עוסק לשמה,

אמר הנפש החיים כי התורה הקדושה מעצמה תלבשוהו יראת ה' על פניו במעט זמן ויגיעה מועטת ע"ז, כלומר בלא ספרי יראה בכלל ודאי שאי אפשר, כמה השיעור לכל אדם ואדם, לפי שכלו ודעתו כמו שנתבאר לעיל, אבל מי שקבוע בעסק התורה לשמה היא גופא מקנה לו את כוח היראה כי כך דרכה וסגלתה של התורה הקדושה כמו שאמרו (אבות ו. א) כל העוסק בתורה לשמה וכו' ומלבשתו ענוה ויראה.

כמו שנתבאר מכוח מה התורה מלבישה אותו יראה ודאי שכל הסגולות נמצאים בתורה, ומדוע כל הסגולות נמצאים בתורה? כי היא שורש הנבראים והיא הממצע בין בורא לנבראים, ולכן כלהו איתניהו ביה, "לכל בשרו מרפא" ולאו דוקא מרפא אלא הכל נמצא בתורה התורה היא שורש הנבראים שבה הוא דבק בבורא, וכל מה שיש בנבראים, אינו אלא התגלות של תורה, אז בודאי, זה עולה על הכלל כולו, אבל זה קאי גם על ערך דיראה דידן שמלבשתו ענוה ויראה

אבל בעומק יותר יראה וכמו שנתבאר יראה הוא כוח הגבול שבנפש, והתורה עצמה היא עומק הממוצע בין האין סוף לגבול שכוללת את שניהם ולכן דיקא עליה נאמר מלבשתו ענוה ויראה.

ודיקא משעוסק בה לשמה כמו שנתחדש כימי שאינו דבק בה לשמה אז כוח הגבול הוא אלגרמיה שלו, והיראה צריכה לזרץ את הלגרמיה שלו, אבל מי שעוסק בה לשמה, אז הגבול שלו נעלם ואיזה גבול מתגלה גבולה שלתורה, זה עומק כוח היראה שנאמר מלבשתו ענוה ויראה

ובמשלי רבתא פרשה א', חכמה ומוסר אווילים בזו (משלי א, ז) אם מוסר למה חכמה, ואם חכמה וכו', אלא אם למד אדם תורה ויושב ומתעסק בה כדי צרכו הרי בידו חכמה ומוסר ואם לאו כו'. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

הוי אומר: אין כוונת מאמרו הנ"ל, "בחרתי הס' תופף בבית אלהי מדור באלהי-רשע" העדפת ההתבודדות בבית המקדש על מקומות הרשעים, אלא הכוונה בחירת ההתבודדות בבית המקדש על שאר מקומות עבודת ה'

כפשוטו, למה דוד המלך בחר בבית המקדש, כיוון ששאר המקומות נמוכים ממדרגת בית המקדש, וביחס לזה הם נקראים 'רשע', דבר שאינו שלם ביחס לבית המקדש. אך ר"א בן הרמב"ם מגדיר כאן הגדרה אחרת, ולפי"ז יש כאן עומק עצום בתפיסת מדרגת ההתבודדות, כמו שיתבאר מיד בדבריו.

מה הם אותם שאר מקומות של עבודת ה' -

שיש בהם חמס-תורה מפני שלא נתנו לה את הכבוד המגיע לה, כמו שאמר יתעלה בלשון נביאו (צפניה ג', ד'): "חמסו תורה", וחמס זה בא מן העובד במקומות ההם את דתו וגם את עצמו,

הוא מגדיר כאן את ההגדרה העמוקה מה הם "אהלי רשע". "אהלי רשע" כוונת הדבר שהאדם משתף את שמו ואת שם שמים בבת אחת. ו"בית אלה-י" עניינו, שכל שמו של בית המקדש הוא על שם הקב"ה. ובלשון אחרת והיינו הך, לשמה ושלא לשמה בבת אחת נקרא "אלהי רשע". ולשמה בלבד נקרא "בית אלה-י".

לפי"ז, מתבארת כאן עומק סוגיית ההתבודדות. כל התבודדות עניינה כח היחידה, דבר המובדל, כמו שהוזכר לעיל. כפשוטו, התבודדות עניינה, שהאדם מתבודד משאר מבני האדם, מבודד את חושי החיצוניים מחושי הפנימיים, מתבודד עם בורא עולם, וכן ע"ז הדרך, כפי כל המהלכים שהוזכרו לעיל. אך כאן מתגלה עומק נוסף במדרגת ההתבודדות.

על דרך כלל נאמר: "מתוך שלא לשמה בא לשמה", והגמ' דנה מה הדין לשמה ושלא לשמה בבת אחת. אלו הם רוב המעשים של בני אדם,

פרק ז | דרך אחת לעומת ריבוי דרכים**שורש התמימות, והארה ממנה**

התמימות המוחלטת, נעלמת כמעט מעיני כל חי, וגנוזה היא במעמקי הנשמה הפנימית. וכשם שעומק פנימיות התורה הקדושה נעלם מעיני כל חי, כך גם החיבור של האדם לדברי תורה ממקום התמימות, נעלם וגנוז הוא במעמקי הנשמה. וישנם רק יחידים ממש שמגיעים לעצם נקודת השורש.

אולם, לכל אדם ואדם שעוסק בד"ת, ישנה הארה מאותה מדרגה של כח התמימות והפשטות שבתורה, כפי ערכו ומדרגתו. אלא שלשיעור ההארה, ולאופן וצורת ההארה, ישנן פנים רבות.

אחר שהתבאר שישנם שני קווים יסודיים במעמקי הנפש בעסק בדברי תורה, הקו אחד הוא המגיע מהמעמקים של ה"תורת ה' תמימה" והיא התורה שנקלטת בנפש מכח התמימות שבנפשו של האדם, והקו השני הוא הכח של ההשכלה, ולממוצע שביניהם יש תולדות רבות. כעת נתחיל לפתוח את הסוגיה בעזר ה',

ונראה כמה וכמה פנים לגילויים של אותם כוחות בנפש, לתולדות וההשלכות שלהם לעניין העסק בדברי תורה, ואת האיזון בין הכוחות.

עיון, ובקאות - סיני, ועוקר הרים

הנה כידוע, יש בחז"ל לומדי תורה הנקראים "סיני", ויש לומדים הנקראים "עוקר הרים" (עי' הוריות יד.). וכן אמרו חז"ל (שבת סג.) "ליגמר איניש והדר ליסבר". והם הנקראים בלשוננו הלימוד "בבקאות" והלימוד "בעיון".

ואחר שהתבאר שיש באדם כח של השכלה וכח של תמימות, נבין שה"עוקר הרים" וה"ליסבר" הם מכח ההתבוננות של ההשכלה שבנפש, וה"סיני" וה"ליגמר" הם מכח התמימות והפשטות.

ואף שבוודאי גם ה"ליגמר" הוא לא פשיטות גמורה, שהרי בליגמר מונחת הרכבה, וא"כ יש בו בוודאי מציאות של הבנה והשכלה. אך כבר התבאר שגם התמימות המושגת לנו היא לא תמימות גמורה, (שהרי הפשיטות הגמורה שבנפש האדם בעומק היא למעלה מהאותיות, זה האור של התורה עוד לפני ההתלבשות שלה באותיות).

אלא מה שהאדם משיג בדר"כ זו רק הארה מכח התמימות, ולכן ב"סיני" מונחת הנטייה יותר לפשיטות שבהשכלה, ולא

למורכבות שבהשכלה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

הם לא עוסקים בשלא לשמה שהגיע ל-לשמה, אלא, או שהם עוסקים בשלא לשמה כפשוטו, או שהם עוסקים בשלא לשמה ובלשמה בבת אחת. וזה סותר לעצם תפיסת ההתבודדות.

תפיסת ההתבודדות היא כח יחיד. ובלשון ברורה, כח ההתבודדות וכח הלשמה מקבילים אחד לשני. 'לשמה' עניינה לשם דבר אחד בלבד - זהו כח ההתבודדות. אבל אם האדם מצרף את הלשמה והשלא לשמה, לשם הקב"ה, אבל גם לשם עצמו, נמצא שהוא עובד מכח מעורב. ואם הוא מעורב, הוא סותר לתפיסה שנקראת התבודדות. ולפי"ז ההתבודדות עניינה, בערך שנתבאר, לחיות בתפיסה אחת בלבד, ולא בתפיסה של תערובת.

זו נקראת הקליפה האחרונה לביאת משיח צדקנו, שהיא קליפת ה'ערב רב'. עד עכשיו היו את כל הגלויות: גלות מצרים, גלות בבל, גלות מדי ופרס, גלות יוון, גלות אדום, וגלות ישמעאל, והאחרונה שבהם היא גלות הערב רב. ערב רב זוהי הקליפה האחרונה לפני ההתבודדות - גילוי משיח, שהוא ההתבודדות השלמה. ועומק הדברים הוא, שהתערובת סותרת ליחידה. כל יחידה עניינה דבר הנמצא לבדו, בלתי מעורב. ולכן, זה לעומת זה, הקליפה המוחלטת ליחידה זהו הערב רב.

זהו עומק הסוגיא שנתבאר כאן בדברי ר"א בן הרמב"ם.

לכן, מי שלא הגיע ל-'לשמה', לא יכול לחיות בהתבודדות שלמה. ואם נראה לו שהוא חי בהתבודדות שלמה, אלו הם דמיונות. יכול להיות שהוא מעורב, אבל הוא לא 'יחידה', הוא לא התבודדות אמיתית. מי שחי בהתבודדות אמיתית, הוא נוגע בנקודת ה'לשמה', ומי שלא הגיע לנקודת ה'לשמה', לא יתכן שתהיה לו התבודדות אמיתית. זהו העומק עצום שמתבאר

כאן בדבריו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך שיעורים על ספר

"המספיק לעובדי ה'

תיקוני נשמות על ידי הצדיקים

לכבוד הרב שליט"א

אשמח מאד באם הרב יוכל לענות לי על ענין תיקוני נשמות על ידי הצדיקים

א. מה ההסבר לכך שנשמה שחטאה בעולם הזה באה לעולם העליון והצדיק מתקן אותה. הרי יש נהמא דכסופא וכן זוהמא שדבוקה בנשמה מה יכול לעזור הצדיק. בפרט במאמרי ר' נחמן מברסלב יש הרבה מענין זה שיש נשמות דאזלין ערטילאין והוא עוסק הרבה בתיקונם ובשיחות יש שהוא אמר שהוא משליך לבוש על הנשמות האלה כמו השר שנותן לבוש מעצמו לבן אדם וכו'.

ב. אם הצדיק מתקן מדוע נצרך להיות קשור אליו? בכתבי ר' נחמן מופיע שהוא עוסק בתיקון כל הנשמות אבל בפרט באלה שקשורים אליו?

ג. מחדוע א"כ יש נשמות שזוכות להקשר לצדיק ויש שלא - מה אשמות הנשמות שלא זוכות להתקשר אליו בסך הכל קשה להם להבין את זה ולהאמין בזה (הרי ההבדל בין הנשמות שמאמינות או לא זה ענין שלא ניתן להבין בשכל זה לא איזשהו עבודה מיוחדת לכאורה שעשו הנשמות שמאמינות)

תודה רבה רבה

תשובה

א. כמו שאב נותן לבנו ואין כ"כ נהמא דכיסופא, כן מי שנשמתו שייכת לנשמת הצדיק, שהצדיק שורש והוא ענף, הוה כבנו, "כל המלמד את חבירו תורה כאילו ילדו".

וכן כפי עמלו כן מתקנו, ולכך אין נהמא דכיסופא.

ב. מתקן מי ששייך בעצם לשורשו, או שנקשר אליו. וכן הצדיק הכולל עוסק בתיקון כל נשמות ישראל. וכל אחד לפי עבודתו וזכותו, כן עוסק בתיקונו. בבחינת "יגעתי", ו"מצאתי", מציאה, שמצא את תיקון נשמתו ע"י הצדיק. היכולת לתקן דבר ע"י קשור לדבר. והוזכר ג' קשרים.

ג. כנ"ל שורש נשמה, או התקשרות. וזו בבחירתם אם להתקשר אם לאו.

ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו (ישעיה, א, ג). ואמרו (מכות, כג, ע"א) ושתי רצועות של חמור. תנא של חמור, כדדריש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע וגו', אמר הקב"ה, יבא מי שמכיר אבוס בעליו ויפרע ממנו שאינו מכיר אבוס בעליו.

ועיין אברבנאל (ישעיה שם) וז"ל, שהשור והחמור עם היותם בלתי משכילים, הנה מפאת ההרגל ידע השור מי שמגדל אותו, וכו', והחמור ידע ויכיר אבוס בעליו, וילך החמור מעצמו לבית אדוניו לבקש האבוס אשר יוצא שם מזונו. וזה היה משל למלכות יהודה ומלכות ישראל, וכו', והחמור הוא רמז למלכות יהודה שהיה להם להכיר האבוס המיוחס אליהם שהוא ביהמ"ק, כי שם יקנו מזונם ומעמדם, וכו', ועמי שהוא מלכות יהודה שהם היו בייחוד עם ה' לא התבונן בביהמ"ק שהוא באבוס אשר בתוכם, עכ"ל. ומתוך דבריו למדנו שביהמ"ק הוא האבוס של הקדושה של ישראל.

והיינו שיש ב' מהלכים להכרת הבורא. א. ע"י התבוננות, כמ"ש (ישעיה, מ, כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם. וכן אמרו (ספרי, עקב, מט, ד"ה ולדבקה בו) דורשי הגדות אומרים, רצונך להכיר את מי שאמר והיה עולם, למוד הגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה עולם. ב. ע"י שמכיר מי נותן לו את כל השפע. ומהלך ראשון שייך בבעל שכל, אדם דייקא. ומהלך שני שייך אף בשור וחמור. וכאשר האדם חוטא, נופל ממדרגת אדם למדרגת בע"ח, כמ"ש (תהלים, מט, יג) ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו (עיין ב"ר, יא, ב). ולכך מלקים אותו בשתי רצועות של חמור. שלא רק שירד ממדרגת אדם למדרגת בע"ח, אלא אף מדרגת בע"ח איבד.

ולכך עיקר מקום הכפרה של החטאים, בימה"ק, שהוא מקום האבוס, כנ"ל בדברי האברבנאל. וכאשר מקריב ומתכפר לו, היינו שמקריב מזונו, כלומר, בהקרבה זו מושג תפיסת "אבוס בעליו", שמקור השפע מגיע מהקב"ה דרך ביהמ"ק בכלל, ומזבח בפרט. כמ"ש (כתובות, י, ע"ב) אמר רבי אלעזר, מזבח, מזיח ומזין, מחבב ומכפר. והיינו שמכפר, ואזי נגלה בו למכופר מדרגת אבוס דקדושה. ויוצא מאין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות, ונכנס לחכמה. וכמ"ש בספר הגימטריאות (סימן רנב) אבוס בגימט' חכם.

פנחס | ו-ז

בני זבולן. ז-זבלן. ז-גמט' אחד, סוד הארת זיו, ז-י, הארה מן האחד, יחוד שמאחד את הנפרדים. ותחלת יחוד זה היה ראוי שיהא ביום שישי של מעשה בראשית עם שב"ק, כמ"ש בסנהדרין, שנברא אדה"ר בע"ש כדי שיכנס לסעודה מיד, לשב"ק. והיינו ליחד יום שישי ושב"ק. וזהו בחינת ז-ו. ו - יום שישי, ז - שב"ק. וכל זאת ע"י שיקיים ציווי השי"ת לא לאכול מעץ הדעת, בחינת מרעיבו שבע, בחינת רזון, רן-ז. ואזי היה זוכה לאור השכינה שיזרח עליו. זורח, ז-רח. ולצורך כך נצרך תוקף וגבורה, בחינת איזהו גיבור הכובש את יצרו. עוז, ע-ז.

אולם יצה"ר שהוא בחינת זבוב, ז-בב, פיתה לחוה ואכלה מן העץ. בחינת זולל, ז-לל. ושורש אכילתה היה מן העץ עצמו כמ"ש רבותינו שלא רק שלקחה מן הפרי שהיה מעין גזול, גל-זו, "ותקח מפריו", אלא לקחה מן העץ עצמו, כמ"ש "המן העץ אשר צויתוך לך לבלתי אכל ממנו אכלת". ומקום הלקיחה מן העץ היה מן הזמורה, ז-מרה. ואכלו מעץ הדעת, בחינת מרידה, זדון, ז-זד.

ושורש הקלקול כמ"ש חז"ל, בא נחש על חוה והטיל בה זוהמה. זונה. ז-נה. זוהמה. ז-המה. וע"י נתקלה ב"י קללות כמ"ש בעירובין, ונעשה זב בדמה, ז-ב. ואזי נעשה זועה, ז-עה. וע"י אכילתם נעשה בושה, בזיון, ז-בין. כמ"ש ויתבוששו. ואזי נצטרכו לחגורה, אזור, אר-ז, וכמ"ש ויעשו להם חגורת, שהוא שורש מדרגת בניים, בחינת ברא כרעא דאבוה, זרעו, רע-ז. וכמ"ש ואיבה אשית בין זרעך ובין זרעה. ויתר על כן, לא רק זרעו מחגורה ולמטה נתקלל, אלא נתקלל אף זרעו, רע-ז. והיינו שורש זרעו - זרעו. ואזי גרשם הקב"ה מן מקום האמת, ג"ע, בחינת לוז, ל-ז. מקום שאין בו שקר כמ"ש חז"ל, שהוא מעין ג"ע. ומכאן ואילך אינו דבק בפרי עצמו, אלא בבחינת קליפה קודמת לפרי, שעיקרה נגלה כנודע באגוז, אג-ז.

ושורש התיקון בישראל, כמ"ש עם "זו" יצרתי לי תהלתי יספרו. ומתחיל בחדש ניסן, החדש הזה לכם ראש חדשים, פסח ראשון. ונתקן ע"י הקרבן, זובח, ז-בח. ונמשך לחדש שני, חודש זיו, ז-י. שבו יש תיקון לטמאי מת ששורשם בחטא הראשון, ע"י פסח שני.

ונמשך התיקון לר"ה, שבו היה הקלקול, ונעשה יום "הזכרון", ז-כרן. ונשלם בפורים דפרזים, פרוז, פר-ז. ותיקון המות בכל בית ע"י מזוזה, ז, זמה. ונתקן בפרט אצל מצורע שחשוב כמת, ע"י אזוב, ז-אב.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אגוז, אוז, אזוב, אזור, אחוז, אכזריות, אחזיהו, בזו, זבלון, בזוי, זונה, זיו, זמרות, זרוע, חזון, חפזון, זרעו, לוז, מזמות, עוז, בועז, גוזל, זכרון, זמורה, מזוזה, פרוז, זולל, חזקיהו, עזוז, זדון, זבדיהו, זובח, ז, זזה, זולת, זועה, זורח, זלעפות, זעום, זרות, יואחז, עזוב, זבוב, מוזר, מופז, נובזראדן, נגוז, רזון.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

משלי (טו, יז) - טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו. ואמרו (תנחומא, בלק, טז) בלעם, קראו רוח הקודש, א"ל רשע מה אתה עושה, א"ל את שבעת המזבחות ערכתי, א"ל טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו, טוב סעודה שאכלו ישראל במצרים על מצות ומרורים, מפרים שאתה מקריב ע"י שנאה.

והיינו שנתבאר לעיל מדברי האברבנאל שיבמה"ק שבו מקום הקרבת הקרובנות שמשם השפע, הוא בחינת אבוס. וכנגד כך הקימו בלק ובלעם מזבחות והקריבו עליהם קרובנות. והיינו לבנות מקום אבוס לעומת אבוס. כי חששם היה כמ"ש (בלק, כב, ד) עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו "כלחך השור את ירק השדה". היפך ארוחת ירק ואהבה בה. וכנגדו העמידו שור אבוס ושנאה בו.

ומהות הקרבת קרובנות של בלעם, שעי"ז כל השפע שיקבלו ישראל, לא יקבלו מן המשכן - מקדש, אלא מקרובנותיו, שהם בחינת שור אבוס ושנאה בו. וכמו שנתבאר ברקאנטי (תרומה, כו) וז"ל, טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו, לשון ארוחה מלשון (משלי, ה, ו) אורח חיים, ואהבה שם, היא השכינה, שעיקר קבלת משור אבוס, שנאמר (יחזקאל, א, י) ופני שור מהשמאל, ושנאה בו, ר"ל מדת הדין, עכ"ל.

והיינו שיש שור דקדושה לעומת שור דטומאה. שור דקדושה בחינת שור שבמרכבה, ופני השור מהשמאל. ושור דטומאה הוא בחינת עגל הזהב, עגל ונעשה שור. כמ"ש (תהלים, קו, כ) וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב. בחינת "כלחך השור את ירק השדה", כנ"ל. והיינו שרצונו של בלעם שורש כל שפע הקרובנות ינק מהקרובנות שהיו בעגל, כמ"ש (כי תשא, לב, ו) ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכול ושתו ויקמו לצחק. ואכילה זו בבחינת אבוס דקלקול. ואכילה זו הייתה בחינת שור אבוס ונשאה בו. כי נפרדו מאהבתם לבורא שהשיגו בהר סיני, ונפלו לסיני מלשון שנאה (כמ"ש בגמ' שבת).

ובעומק זו אינה אכילה כפשוטו, אלא כמ"ש רבינו בחיי (פקודי, לח, כא) "משור אבוס" מן ההשגה הגדולה המטעה את האוב, כאותה השגה שהשיגו ישראל במדבר שעשו את העגל, וימירו את כבודם בתבנית שור, ושנאה זו מדת הדין. ודו"ק היטב. ■ המשך בע"ה

בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

במבט העליון, אם היה אבידה בהכרח שיהיה השבה, הכל שב אליו ית"ש

ומצד הפנים הללו יש תפיסה בנפש, שהאדם רואה מבט של אבידה, והוא לא רואה מבט של השבה, אבל במבט העליון, כל דבר ודבר בבריאה שיש בו מציאות של אבידה, ויש בו מציאות של תשובה, ואף לאחר יאוש יש עדיין מקום של עומק התשובה, זהו מדריגת מנשה, שנקרא מנשה מלשון נשני, לשון של נשיה ושכחה, וזהו משורש האבידה, אבל גם אם כפשוטו נסתמו וננעלו שערי התשובה, והרי שחל כאן מציאות של אבידה שאין בה מציאות של השבה, אבל העומק של הפנים של הבריאה הוא שכל אבידה, יש בה מציאות של השבה, חתר לו הקב"ה חתירה תחת כסא הכבוד, תשובה.

עד כמה שיש לזה גדר של אבידה, זה מכריח את הדבר שיהיה מציאות של השבה, זהו דברי הנביא "לבלתי ידח ממנו נידח", כשמציאות האבידה שחלה בכל דבר, על כל דבר ודבר חל בו מציאות של תשובה.

מצות התשובה הפרטית היא שהאדם משיב את כוחות נפשו הפרטיים.

ומצות התשובה הכללית יותר מדין הערבות, שהאדם משיב אחרים, "רבים השיב מעוון",

ומצות התשובה הכללית עוד יותר שהאדם משיב את כל הבריאה כולה אליו יתברך שמו, זה מצות התשובה השלימה שמתגלה "ה' הוא האלקים", ובזה נחתם יום הכיפורים, להשיב את הכל, בכל, מכל, כל, אליו יתברך שמו, זה שלימות מדריגת התשובה.

ככל שהאדם רואה את האבידה בהגדרה המצומצמת שלה, אז הוא רואה את ניצוץ ההשבת אבידה שלה ג"כ, באותו מבט, ובאמת בגדרי השבת אבידה כמו שהוזכר, אין צורך להשיב את הכל, במצאה לאחר יאוש הוא אינו מחוייב בהשבה, אלא רק לפנים משורת הדין, שאמנם זה לא לגמרי גדר של מתנה אבל זה בגדר לפנים משורת הדין, יש אופן שאבידת עכו"ם מותרת, ואף נאסר להחזיר לו אבידה. שע"ז נאמר

אבידה הוא מבט על כלל כל מציאות הבריאה, כשמסתכלים באופן של "צרות עין", רואים את הענין של אבידה כפרט, כפרק אחד מסוגיות הש"ס, אבל כשמסתכלים במבט השלם, במבט הכולל, האדם מסתכל על הבריאה כולה במבט של השבת אבידה, הוא רואה כל דבר היכן מקומו, ולפי"ז הוא רואה בכל דבר אלו חלקים נאבדו ממנו, והוא רואה את עומק אופן קיום ההשבה, להשיב את החלקים בחזרה למקורם, למקור הווייתם. וכדברי המשנה שיש לכל אחד חלק בגן עדן וחלק בגיהנם. הצדיק זוכה ונוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן, והרשע נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם. וכמו שמבואר בדברי רבותינו, יש בצדיק, צדיק שלם ויש צדיק שאינו שלם, וכאשר הצדיק השלם נוטל את חלקו של חבירו, הוא מחזיר בחזרה לאדם את חלקו, את חלקי האבידות שנאבדו לו, כאשר האדם זכאי שזה יחזור לו.

תפיסה של יאוש, מבט של אבידה בלי השבה

כאשר נאבדת לאדם אבידה יש גדר של יאוש, ואדם אחר יכול לזכות בדבר. "אתי לידיה בהיתרא", הוא אינו מחוייב להשיב את הדבר אלא יכול לזכות בו, מציאות יאוש שחלה, היינו שהדבר מתנתק ממקורו. "ארבעה שמות יש לו לאדם", כדברי חז"ל: 'אדם' 'איש' 'גבר', והשם התחתון הוא "אנוש", היאוש חל כאשר האדם הופך את האיש לאנוש, זה יאוש, ושם כבר חל באבידה מציאות של יאוש אבל גם על המדריגה הזו נאמר: "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם". גם במדריגה של "אנוש" "תשב אנוש עד דכא", כמו שדורשים חז"ל "עד דכדוכה של נפש" לעולם אל יתייאש אדם מן התשובה, "אל יתייאש", כלומר, אפילו אם הוא נופל כביכול לאנוש, ליאוש, "אל יתייאש".

ובפנים העמוקות, התפיסה של יאוש בעולם, מעמידה כביכול שיש חלק של אבידה שהופכת להיות אבדון, שאיננה חוזרת יותר. ואז מאותו בת קול שיצאה אצל אחר "שובו בנים שובבים חוץ מאחר", מאותו מקום יש יאוש באבידה. אלו הם שתי התשובות כמו שהוזכר בראשית הדברים, שמקבילים אהדדי.

לבעלי תשובה", להיות רבן של בעלי תשובה, התחדש אצל דוד תפיסה של תשובה כללית, והוא משיח בן דוד, אורו של משיח, אורו של משיח שמתגלה אצל דוד מלכא משיחא, הוא התפיסה של התשובה שמשיבה את הכל, לא רק "רבים השיב מעוון", אלא הארתו של משיח, ביאתו של משיח, הוא משיב ומחזיר את כל הבריאה כולה בחזרה למדריגת האור הראשון ששם היה הכל כלול מעיקרא.

יסוד מבט הדברים שנתבארו, איך מביטים ורואים את כל הבריאה כולה במבט של אבידה, ולפי"ז איך מביטים ורואים את כל הבריאה כולה בגדר ההשבה של האבידה, בגדר מצוות התשובה.

ככל שהאדם זוכה להארה של התורה ביום הכיפורים, להארת המוחין הגדולים יותר, כפי ההיקף שהוא זוכה, כך הוא זוכה להיקף של התשובה.

הלוואי שנזכה, ראשית, להשיב את הפרטיות של הנפש, בתשובה שלימה, "החזירנו בתשובה שלימה לפניך", אבל יתר על כן שיהיה את עומק הזכות לקבל את כל ההיקף העליון, של התשובה, לקבל את ההיקף של תפיסת האבידה, איך כל הבריאה כולה אינו אלא מבט של אבידה, ומשם, מעומק הדבר יתגלה "מצאתיו", "מצאתי דוד עבדי", אורו של משיח, תשובה שלימה שמשיבה את כל הבריאה כולה בחזרה למדריגת האור הראשון, שהכל חוזר ונכלל.

זה התקיעה גדולה שנהגו לתקוע במוצאי יום הכיפורים, בבחינת "ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים", כלומר, הכל ישוב בחזרה למקורו, הכל ישוב בחזרה לשורשו, מהאור הפנימי הזה אדם יונק את התשובה של הימים האלה, וכשהוא זוכה הוא מתחבר לאותו אור, מצטרף לאותו אור, והוא הוא אורו של עולם, "תשובה שלימה לפניך" ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

"למען ספות הרוה את הצמאה", כל זה במדריגת השבת אבידה שנמצא השתא, אבל המדריגה השלימה של השבת אבידה היא מכח המבט שכל הבריאה כולה כביכול נאבדה ממנו יתברך שמו, והמבט השרשי, העמוק והפנימי, שהכל מושב, הכל מושב אליו יתברך. זהו מבט שלם של מציאות הבריאה.

ר"ה, קטנות, יוה"כ, גדלות

כשנמצאים בראשית שנה, בעשרת ימי תשובה, יש קטנות המוחין ויש גדלות המוחין, בראש השנה "היום הרת עולם" זה מידה של קטנות, זמן של הריון, ביום הכיפורים הוא זמן של גדלות, יום שניתנו בו לוחות, שזו מדריגה של גדלות, במדריגה של קטנות רואים את התשובה באופן של פרט, במדריגה של גדלות רואים את התשובה במבט של כלל, אלו הם שתי המבטים השרשיים בקומת מדריגת התשובה.

דוד ומשיח משיבים את כל הבריאה לאור הראשון

הדוגמא השרשית והיסודית היא דוד מלכא משיחא, כמו שאומרים חז"ל כידוע, לא היה ראוי דוד לאותו מעשה מעשה דבת שבע אלא כדי להיות רבן של בעלי תשובה, לפתוח פתח לבעלי תשובה, מכח כך נשתלשל הדבר לדוד מלכא משיחא.

ההבנה העמוקה והברורה: כל אדם ואדם שהוא חוטא במובן הפשוט, זה תפיסה של אבידה, ויש לו השבת אבידה, כמו שנתבאר.

אבל דוד המלך התפיסה שלו היא תפיסת אבידה של כלל כל הבריאה כולה. "מצאתי דוד עבדי", "והיכן מצאתיו, בסדום", כמו שאומרים חז"ל, כלומר, הוא אבידה, דוד, היה צד שהוא ממזר, הוא האבד, אב ד', "בחנני ונסני וצרפני ודע כליותי", שביקש דוד המלך כמו שאומרים "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב" שיאמרו אלקי דוד, שהוא יהיה האב הרביעי, זהו האב ד' שהוא רצה להיות, והוא אבד, וכשחל בו מציאות של תשובה, זה לא תשובה פרטית, "לא היה ראוי דוד לאותו מעשה אלא כדי לפתוח פתח

ג' צורות של ספירות מדין קו - בעקודים, בנקודים קודם השבירה, בעלמא דתיקון

כאן נבאר בלשון קצרה הקדמות הקשורות לסוגייתנו שיועילו להבנת המשך דברי העץ חיים. ישנם ג' צורות של ספירות מדין קו. ונבאר, בכללות יש לנו ג' צורות: קו אחד, ג' קוים, ועיגולים. בפרטות, בתוך הקו והג' קוים זה מתחלק לג' צורות: א. בעולם העקודים הכל היה קו אחד. ב. בעולם הנקודים לפני השבירה, הג"ר היה ג' קוים, סגלתא, והז"ת היו קו אחד. ג. בעולם התיקון הכל בנוי באופן של ג' קוים. אזי שהרב ז"ל סידר כאן שני הבחנות, יש כאן הבחנה של קו אחד בעולם הנקודים כולו. ובעולם הנקודים הג"ר סגלתא וג' קוים, והז"ת הוא קו אחד, ובעולם התיקון הכל הוא ג' קוים [והסוגיות הללו עוד יתבארו לקמן].

לפ"ז, מה שהוזכר שהג"ר היה בעולם הנקודים ג' קוים, סיבת הדבר, משום שהעיגולים תמיד נמצאים בגולגולת, וצורת גולגולת היא עיגול. נתבאר שיסוד הג' קוים הם התחברות הקו בעיגולים, ועיקר התחברות הקו בעיגולים זה בגולגולת. לקמן יתבאר היסוד שעיקר העיגולים נמצאים במקום הג"ר, וטעמא, משום שהגולגולת זה עיקר מקום העיגולים, אחדות הכתר. ולכן הגדרת הדבר היא, שזה הופך להיות שם בצורה של ג' קוים.

לפ"ז הסביר הכרם שלמה לשיטתו את כפל הלשון, שזה קאי על האופן שבו הג"ר והז"ת נמצאים, האם הם נמצאים באופן שכולו הופך להיות זה תחת זה, או שהם נמצאים באופן של ג' קוים בצורת סידורם וחלוקתם. ולפ"ז הוא מסביר את כפל הלשון, שבעולם הנקודים היה חילוק בין הג"ר והז"ת [נדגיש שוב, בין אם הרב ז"ל התכוון לכך או לא, אולם יסוד הדברים יתבארו לקמן].

תמצית הדברים, העמדנו ד' צורות כלליות כיצד בנויות הספירות: א. קו אחד, זה תחת זה, וזה היה בעולם העקודים. ב. הג"ר ג' קוים והז"ת קו אחד, וזה

היה בעולם הנקודים לפני השבירה. ג. ובעולם התיקון זה הפך שכולו ג' קוים. ד' סוגיא נוספת של עיגולים שהיא נכונה מא"ק ועד המדרגות התחתונות בכללות. אלו הם ד' הצורות היסודיות לצורת הספירות.

**ויש מי שכתב, כי סדר עמידתן דרך קוים: ימין
ושמאל ואמצע**

אולם, גם בג' קוים זה באופן של זה למטה מזה, אבל באופן של ג' קוים, כמשנ"ת.

**והם: ג"ס חח"ן, זו ע"ג זו בקו ימין. וג"ס בג"ה, זו
ע"ג זו, בקו שמאל. וד"ס כתי"ם, זו ע"ג זו, בקו
האמצעי.**

היסוד והמלכות הם לא תמיד בקו אמצעי, אולם כהגדרה כללית, הם נמצאים בקו אמצעי שנוטה לשמאל, משא"כ התפארת זה קו אמצע שנוטה לימין, והכתר הוא עצם האמצע (ישנו אמצע בעצם, שזהו כתר. וישנו אמצע שנוטה לצדדים, תפארת נוטה לימין, יסוד ומלכות נוטה לשמאל).

**ורבים יחכמו ויאמרו כי הם בצורת גלגלים עגולים
זה תוך זה, וזה מקיף וסובב לזה.**

דברי המפרשים בביאור כפל הלשון "זה תוך זה, וזה מקיף וסובב לזה"

נאמרו כמה ביאורים במפרשים בכפל הלשון שנאמר כאן בדיני העיגולים, ונביאם בקצרה.

הדברי שלום (אות ב') על אתר מבאר, שהרי כידוע יש דין עיגולים מדין הכלים, ויש דין עיגולים מדין האורות. בעיגולים מדין הכלים, הכלים נעשו מתתא לעילא, קודם נעשה הכלי של המלכות ולאחמ"כ היסוד וכן הלאה, וסיבת הדברים כמשנ"ת, שהרי הצמצום נעשה מתתא לעילא. משא"כ האור נעשה מלעילא לתתא, ולכן בעיגולים מדין אורות, האור נעשה מלעילא לתתא, קודם כתר ואח"כ חכמה, וכן על זה הדרך.

שבכלי הוא מלעילא לתתא, והכלי שבכלי הוא מתתא לעילא.

ביאור הכרם שלמה לכפל הלשון

הכרם שלמה על אתר מסביר את הדברים בלשון יותר פשוטה, שאם הרב ז"ל היה כותב רק "עיגולים זה תוך זה", קס"ד שכוונת הדבר שהעיגול נמצא בתוך העובי של העיגול הראשון, ולא שיש עיגול מחולל ובתוכו נמצא עיגול, אלא העיגול בתוכו באופן של בלוע בתוכו. ולכן הרב הוסיף, "וזה מקיף וסובב לזה". וא"כ ממשיך הכ"ש לשאול שהרב ז"ל יכתוב רק את הסיפא שזה מקיף וסובב לזה, ומסביר שהנידון היה מי קדם למה, דקס"ד שמדין האורות זה נעשה באופן של מתתא לעילא, ולכן הוא אומר שזה מקיף לזה, שקודם נעשה העליון ולאחמ"כ התחתון.

עד כאן נתבארו ד' הצורות של הספירות, ששורשם שלוש. אולם בעומק, מצד התפיסה, יש כאן ג' תפיסות: תפיסה של יושר ששורשה בקו, הקו פנימיותו אור אחד וחיצוניותו אורות מרובים. תפיסה של ג' קוים, ותפיסה של עיגולים.

סיכום הדברים, בחיבור כל דבר לשורשו: יש את האור א"ס שהוא פשוט, יש את הצמצום שהוא צורה של שלילה, והוא שורש הכלי ושורש העיגולים. וא"כ שורש הספירות דעיגולים שורשם בצמצום. ויש את הקו ישר, שהוא הצורה השניה, צורה של חיוב. ולפ"ז שורש הספירות דיושר שורשם בקו. בספירות עצמם יש יש ג' צורות: ספירות ישרות מדין הקו, ספירות מדין עיגולים (ששורשם בצמצום), וספירות שהם בג' קוים, ושורשו בקו שנכנס בעיגולים, ויתר על כן, בקו שנכנס בחלל. נמצא שבעומק, הקו שנכנס בחלל יוצר את השורש של ג' קוים. קו כשלעצמו הוא ספירות זה תחת זה, צמצום כשלעצמו הוא שורש לספירות של עיגולים, וקו שנכנס לתוך הצמצום שורשו ג' קוים. ■

המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

ולפ"ז הוא מסביר את כפל לשון הרב ז"ל, ש"עיגולים זה תוך זה" קאי על הכלים. "וזה מקיף וסובב לזה" קאי על האורות, שהאורות מתפשטים מלמעלה.

סוד אור ישר וחוזר בגילוי הכלים והאורות

חידוד הדברים, גילוי הכלים וגילוי האורות, זהו דבר והיפוכו, ואיננו דבר שווה. ויסוד הדבר ברור, שהרי שורש האור הוא בסוד אור ישר, והכלים שורשם בסוד אור חוזר. אמנם הם כלים, אבל שורשם של הכלים באורות זה בסוד אור חוזר, ועש"כ נקראים כלים, מלשון כלות, שתנועת האורות שחוזרים לשורשם היא גופא שורש מהות הכלי, כלות לשורש, והוא השורש לכלים של כלות. אולם יש כלי קיבול, ומצד כך כלי לשון כלות שעד כאן מתפשט האור, כלות התפשטות האור. ונדגיש, יש את כללות אור ישר ואור חוזר, והוזכר שהעקודים הם בסוד אור חוזר, ולכן היציאה בהם היא מתתא לעילא, והנקודים הם בסוד אור ישר, ולכן היציאה בהם מלעילא לתתא. ובכלים והאורות בפני עצמם, האור בפני עצמו שורשו יושר, והכלים הם מהאור החוזר. ובדקות, הרי הכלים נעשו באופן שהאור חזר לשורשו ואזי העובי נשאר למטה, והעובי הוא הכלי, נמצא שכל בנין הכלי הוא מהאור החוזר.

בכל דבר למצוא את פרטותו מצד אור ישר וחוזר

כמו שהוזכר, בכל דבר צריך למצוא את הפרטות שבו מצד האור ישר והאור חוזר דיליה. בפשטות שלומדים את העץ חיים, מבינים שיש יסוד של אור ישר ואור חוזר, ויש עוד יסודות רבים שלא קשורים להדיא לסוגיית אור ישר וחוזר. אולם שמתבוננים עמוק, יש עשרות סוגיות שקשורות לסוגיית אור ישר ואור חוזר, אלא שכל פעם זה מתגלה באופן אחר. והבאנו ג' דוגמאות לכך, בעקודים ובנקודים, בכלים ובאורות, וכן בכלים עצמם, האור שבכלי והכלי שבכלי. סיכום הדברים, בעקודים היציאה מתתא לעילא, בנקודים היציאה מלעילא לתתא. באורות וכלים, האור מלעילא לתתא, והכלים מתתא לעילא. בכלים עצמם, האור

חשך, וחשך מפני אור. ודע והבן שיש אור פנימי, ואור מקיף ממוצע בין אור פנימי לעיגולים, כי צורתו כעין עיגול. ועיין גר"א (יהל אור, ח"א, כז, ע"א) אור בגימט' ב"פ עגל, וכן ב"פ מנחה.

ועיין לשון העץ חיים בתחילתו (שער א, ענף ב') באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר בחינת אור דוגמת העיגול ממש וכו'. כי נתפשט מן האור העגול שלו שסביב החלל.

יִשְׂרָאֵל כתיב (תהלים, קיב, ד) זרח בחשך אור לישרים. ועיין תענית (טו, ע"א) צדיקים לאורה וישרים לשמחה, דכתיב אור זרוע לצדיק. ולמטה מכך כתיב (משלי, ד, יח) וארח צדיקים (ארח דרך פרטית) כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. והבן אור לישרים קו אמצע, שם עיקר האור, אורח מישר. אורה, אור-ה. אולם הצדדים שנטו אחר הצדיקים, יש רק מדרגת כאור "נגה". וכתיב (איוב, כד, כח) ותגזר אמר ויקיים לך, ועל דרכיך נגה אור.

משא"כ אצל הרשעים כתיב (איוב, יח, ה) גם אור רשעים ימשך ולו "יגה" שביב אשו, אור חשך באכלו ונרו עליו ידעך. ועיין ברכות (יא, ע"ב) יוצר אור ובורא חשך, לימא יוצר אור ובורא נוגה. ועיין פסחים (ב, ע"א) מאי אור, רב הונא אמרי נהגי. והבן שהיום אור, ולילה מקצת אור, נהגי, ושורשו בקדושה, קליפת נגה, נהגי. ודו"ק. ועיין חגיגה (יב, ע"א).

שְׁעָרוֹת סוד כוכבים. עיין זוה"ק (ויחי, רעג, ע"ב) שעהא דסיהרא דאקרון ככביא דשרביטא. כי המוחין אור, והיוצא מהם נקראים כוכבים. כדוגמת חמה ולבנה, והאור היוצא מהם נקרא כוכבים. ואמרו (פסחים, ב, ע"א) נודר מן האור אסור באורן של כוכבים.

אֵזֶן נודע מדברי האר"ז"ל, שיציאת האור מא"ק תחילתו בשערות, ושם יצא אור מכוסה. אולם אח"כ יצא אור האזן בחינת הבל, אור מגולה. ובה נגלה אות ה' כנודע. ולכך כתיב ה"פ אור במעשה בראשית, כמ"ש בזה"ק (תרומה, קסז, ע"א). ותיקונים, תיקון ה, ט, ע"א).

חֹטֵם מצד הקלקול, חרון אף. ועיין אברבנאל (ישעיה, נ, ד"ה ולפי) "לכו כאור אשכם", ר"ל, לכו בגלות, לא באור ה', כי אם באור האש אשר קדחתם באפו. וכתיב (תהלים, צ, ז-ח) כי כלינו באפיך ובחמתך נבהלנו, שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך.

פֶּה כתיב (במדבר, כז, כא) ושאל לו במשפט ה"אורים" לפני ה', על פיו יצאו ועל פיו יבואו. ומצד כך אמרו (ברכות, כב, ע"א) מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מר' יהודה בן בתירא, א"ל בני, פתח פיך ויאירו דבריך.

ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה יא) ע"י שהוא מדבר בהתורה בדיבורים, כמ"ש כי חיים הם למוציאיהם, למוציאיהם בפה (כשארז"ל עירובין, נד, ע"א) מאיר לו הדיבור בכל המקומות שצריך לעשות תשובה,

אור א"ס אור, שורש כל האורות, אור א"ס. כולו אור. כמ"ש (תהלים, קלט, יב) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה. ועיין בהרחבה בלשם (הקדו"ש, שער ד', פרק ט') סוד גילוי רצון הוא אור א"ס. ובעומק, עצם ידיעתנו שהוא קיים זהו אור א"ס, אור גילוי, גילוי שהוא קיים. והרצון בחינת מלכות דמלכות דאור א"ס. ועיין עוד בדבריו (חלק הביאורים, שער דרושי עגו"י, פ"א, ענף א', אות א'). וכנודע אין סוף בגימט' אור. עיין רמ"ק (ספ"י, פ"א, מ"ד). ועיין גר"א (ס"י, יא, ע"א) שאור הגנוז שצופים בו מסוף העולם ועד סופו הוא ניצוץ אלוהי השורה באדם, אמצעי בין הבורא לנבראים. ועיין עץ חיים (שער מ"ב). ובפרטות יותר, עיין מבוא שערים (ש"ב, ח"ג, פ"ה) כל האורות שהם עליונים נקראים א"ס לבחינת העולם שלמטה ממנו.

צַמְצוּם סילוק האור, הפיכת אור לחשך. וכתיב (ישעיה, ה, ל) צר (צמצום - צר) ואור וחשך בעריפיה. ובאבן עזרא (שם) דעריפיה, כמו יערף מזבחתם (הושע, י, ב), וקרוב מגזרת וערפתו (שמות, יג, יג). והיינו שהיפך חכמת אדם תאיר פניו, מקום הערף חשך. וברש"י שם, בעריפיה, בבא אפילה שלה, יערף כמטר (דברים, לב, ב), וכן דרך בערוף מטר האור מאפיל. ונקרא ערוף, לשון עורף. כי ביום הגשמים האור מתכסה ע"י. בסוד אמ"ר, אור - מים, רקיע. ומצד כך הסיתום והחושך הנגלה בלילה נקרא אור, כגון אור ליי"ד בודקין את החמץ.

ועוד. כיסוי האור. וכתיב (תהלים קד, ב) עטה אור כשלמה. וכתיב (איוב, לו, ל) הן פרש עליו אורו וגו', על כפים כפה אור. ובקלקול אמרו (תענית, ז, ע"ב) על כפים כסה אור, בעון כפים כסה אור, ואין כפים אלא חמס, וכו', ושורש הדק של חמס בצמצום, ודו"ק. והבן שכאשר כח הכיסוי חל על האור נתהפך מאור לרז, שהם גימט' שווה, כנודע. ובקלקול נהפך הכיסוי מכותנות אור לעור, כנודע. ועיין עץ חיים (שבירת הכלים, פ"ב).

קו תקוה. מצד הקלקול כתיב (ישעיה, נט, ט) נקוה לאור (קו) והנה חשך (צמצום), לנגחות, באפלות נהלך. וכתיב (ירמיה, יג, טז) וקויתם לאור ושמה לצלמות ישית ערפל. וכתיב (איוב, ג, ט) יחשכו כוכבי נשפו, יקו לאור ואין, ואל יראה בעפעפי שחר. וכתיב (שם, ל, כו) כי טוב קויתו ויבא רע ואיחלה לאור ויבא אפל.

ועוד. עיין הלשון בתחלת העץ חיים (שער א', ענף ב') ואז המשיך אור (מאור א"ס) דרך קו ישר כעין צינור.

ועוד. עיין גר"א (היכלות, פקודי, כג, ע"ד) כל אור היוצא מאור (והיינו בשורש מאור א"ס) הוא בחסרון (צמצום) או תוספת (קו). ובעומק - קו, אור ישר. צמצום, אור חוזר.

ולמטה נשתלשל האור ויורד דרך "חוט" השדרה באדם עד אות ברית קודש. עיין גר"א (תיקונים, תיקון כד, עז, ע"ג).

עיגולים חג עיגול. וכתיב (איוב, כו, י) חק חג על פני המים עד תכלית אור עם חשך. ועוד. מטבע לשון התפלה, גולל אור מפני

כמ"ש רז"ל, פתח פיך ויאירו דברייך. והיינו שזהו בחינת תורה, אור שבתורה שבע"פ. ועוד. תפלה. ואמרו (תענית, כג, ע"א) ועל דרכיך נגה אור, דור שהיה אפל הארת בתפלתך.

עינים - שבירה ראייה. וכתוב (בראשית, א, ד) וירא אלקים את האור כי טוב. וכתוב (משלי, טו, ל) מאור עינים ישמח לב. וכתוב (קהלת, יא, ז) ומתוק האור וטוב לעינים. ראייה, שורש ר-א, שורש של אור.

ובקלוקל כתיב (תהלים, לח, יא) לבי סחרחר עזבני כחי, ואור עיני גם הם אין אתי. ואמרו (חגיגה, יב, ע"א) דאמר ר' אלעזר, אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם "צופה" בו מסוף העולם ועד סופו, כיוון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור ההפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנוז מהן, שנאמר וימנע מרשעים אורם, ולמי גנוז, לצדיקים לעת"ל. ועיין גר"א (יהל אור, ח"ג, יב, ע"ג).

ועוד. אור העינים, בחינת ע"ב דס"ג דע"ב, ע"ב - ס"ג - ע"ב, עולה אור. עיין גר"א (ליקוטים, א-ב, א, לו). וזאת מלבד אור תחתון בעינים, ס"ג דס"ג שנעשה ב"ן. וזהו השורש שנעשתה השבירה נעשה ארה, קללה. בחינת ארור, אור-ר. וכתוב (איוב, כד, יד) לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון. וכתוב (ישעיה, ה, ל) צר ואור חשך בעריפיה. וברד"ק (הושע, י, ב) יערוף, ענין הריסה ושבירה, וכן חשך בעריפיה. והוא שורש לנחש, כמ"ש (ישעיה, יא, ח) "מאורת" צפעוני. ומשתלשל לחשך בפעל בעולם, כמ"ש (ישעיה, יג, י) כי כוכבי השמים וכיסליהם לא יהלו אורם, חשך השמש בצאתו וירח לא יגיה אורו. וכתוב (ירמיה, ד, כג) ראיתי את הארץ והנה "תהו ובהו", ואל השמים ואין אורם. והבן שלתתא זהו תהו ובהו, ולעילא סילוק אור. וכתוב (יחזקאל, לב, ח) כל מאורי אור בשמים אקדירם. וכתוב (איוב, ד, טז) כנפל טמון לא אהיה, כעללים לא ראו אור. וכתוב (שם, יב, כה) ומששו חשך ולא אור, יתעם כשיכור.

עתיק נעתק כח ההארה. כמ"ש (חבקוק, ג, יא) שמש ירח עמד זבלה לאור חציק יהלכו. וכתוב (יהושע, י, יב) שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון. וכן במלחמת עמלק ע"י משה.

ועוד. עתיק בחינת תענוג כנודע. ועיין גר"א (תיקוני זוהר, תיקון מ', פט, ע"ג) אור הוא התענוג של הזווג שהולך בזווג בכל האיברים ונגנו בעטרת היסוד. ועיין עוד בדבריו (ליקוטים לספד"צ, ב) כשהזרע יוצא בכל הגוף הוא אור, וזהו התענוג בזווג.

אריך אורך, אור-ך. כ' - כתר - אריך. וכתוב (ישעיה, נח, ח) אז יבקע כשחר "אורך", "וארכתך" מהרה תצמח. כי בסוד אריך, האור מתארך לכל הקומה כולה. וזהו מהות אריך, אריכות של אור.

אבא כתיב (תהלים, מט, כ) תבוא עד דור אבותיו, עד נצח, לא יראו אור. ועוד. אבוקות של אור (כגון יומא, סט, ע"א). אבוקה לשון אבק, אב-ק. לשון ויאבק, ויחבק, חיבור לשורש, כי נתחבק עמו בשורשו. כי עיקר החיבוק בגוף, וימינו תחבקני. אולם שם היה חיבור בשורש, שהעלו עפר ברגליהם עד כסא הכבוד, כלומר, עד

השורש. וזהו אבוקה, חיבור בשורשו. ועוד. אמרו בזה"ק, יהי אור אבא, ויהי אור אמא. עיין גר"א (ספד"צ, פ"א), עיי"ש בהרחבה.

ועוד. עיין פרע"ח (שער העמידה, פי"ד) אור שקדם לעולם הוא יסוד דאבא, והיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, כי הוא יוצא מפי יסוד דאמא, אור גדול עד מאוד, וגנוז הקב"ה לצדיקים שהוא תוך יסוד דז"א, כי שם מתלבש, כנודע, וכו'. והנה כשיוצא ממנו אור כדי לעשות פרצוף יעקב אינו יוצא כל האור, רק נשאר כמנין טוב גנוז ביסוד ז"א, והוא סוד אך טוב וחסד ירדפוני, וכו', עיי"ש.

אמא נקבה נבראה כמין אוצר. אור-צר. כי עיקר האור באבא, תורה אור. והנקבה בחינת נר, אור-צר.

ועוד. סוד השמחה, אם הבנים שמחה. ואמרו (חגיגה, יב, ע"א) כיוון שראה אור שגנוז לצדיקים שמח, שנאמר אור צדיקים ישמח. ועיין ערך קטן נוק'. ובעומק יש ב' בחינות באור נקבה. א. שנלחש האור, כמ"ש בספר הגלגולים (פרק כד). והוא בחינת אמא. ב. שיוצא דרך נקב, כמ"ש בע"ח (שער מ"ן ומ"ד, דרוש י"ג). והוא בחינת מלכות. ולכך אור דתיקון יצא ממצח ללא נקב, סוד זכר.

ד"א י"ב גבולי אלכסון, שורש ל"ב שבטים, כנודע. ועיקר גילוי האור בראובן, אור-בן, ונגלה בנשיא שלו אליצור בן שדיאור (במדבר, א, ה) שדי-אור. ובכללות ו"ק בחינת יצירה - צורה. וכתוב (ישעיה, מה, ז) יוצר אור ובורא חשך. ועוד. בחינת שם מ"ה. ועיין גר"א (ליקוטים, א-ב, א, לו) שניקודין של מ"ה הוא או"ר, עיי"ש כיצד.

נוק' עיין ע"ח (שער מ"ן ומ"ד, דרוש י"ג) ענין אורות זכרים ונקבות וכו'. שהנה כאשר אור העליון מתשפט, אם הוא מקום שאינו עובר דרך מחיצה נקרא זכר, וכו', אבל כאשר האור עובר דרך מחיצה שנוקבת האור ויוצא דרך מחיצה דמיון אור היוצא לנוק', וכו', נקרא נקבות. ועיין ספר הגלגולים (פרק כד).

ועוד. בית. וכתוב (שמות, י, כג) ולכל בני ישראל היה אור במשבתם. ובמשכן עיקר בית, משכן. ונבנה ע"י בצלאל בן "אורי", ושם? היה שורש הכלי לאור שבכל מקום ומקום הקבע בימה"ק, נקנה מאורנה היבוס. אורנה, אור-נה. וכתוב (ישעיה, ב, ה) "בית" יעקב, לכו ונלכה באור ה'. ולכך נקרא אוריאל, אורי-אל. ועיין סוטה (יג, ע"א) נתמלא כל הבית כולה אור. ועיין ב"ב (ד, ע"א) ילך ויעסוק (בבבין בימה"ק) באורו של עולם. ולהיפך מצד הקלוקל כתיב (איוב, כד, טז) חתר בחשך בתים יומם חתמו למו לא ידעו אור. ואמרו (סנהדרין, כד, ע"א) כל אדם שמתה אשתו בימיו, עולם חשך בעדו, שנאמר אור חשך באהלו ונרו עליו ידעך.

ועוד. סוד שמירה, נקבה תסובב גבר. ואמרו (סוטה, כא, ע"א) ואת התורה באור, לומר לך, זה אור מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במוחד לעלון זה להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

דיווג שני

שמעתי בסדרת דע את ביתך שהרב הזכיר שבזיווג שני יש דמיון למה שנקרא "בהמה". אם הבנתי נכון, היינו שהקשר הינו חיצוני ולא שייך בו אהבת עצם.

אני בעוונותי גרוש ומעוניין בסיעתא דשמיא לבנות בית נאמן ל ה'

אשמח להבין מה המקום של זיווג שני ביחס לדברים המדוברים בסדרת דע את ביתך אודות פנימיות ועומק הקשר הן ברמה השורשית וברמה המעשית כך שאוכל לגשת לדברים מהמקום האמיתי

ובעצם האם מי שהתגרש יכול להגיע לאחדות אמיתית ולאהבת עצם בנישואים. תודה

תשובה

כבר אמרו רבותינו, שזיווג ראשון ושני, אין הכוונה כפשוטו. אלא "ראשון", כלומר, מי ששייכת לשורשו. "שני" כלומר, חיבור לצורך אולם אינו שורשו ממש. ולכך אין נפק"מ אם בפועל זהו ראשון או שני.

בזיווג שורשי, ניתן להגיע לאהבת עצם.

בזיווג שאינו שורשי, ניתן להגיע לאהבת עצם רק מדין אהבת ישראל הכללית.

מהות האדם בעולם הזה

שלום הרב, ברצוני לברר העניין

במאמר שמופיע באתר בענין המהות שלי, כתוב שאני האמיתי הוא טוב ולא שייך בו רע, והנשמה מולבשת בגוף, אך עצמותה טוב.

איך זה מסתדר עם הענין אדם נברא עם נפש בהמית ונשמה אלוקית ג"כ כך שהאדם בעולם הזה מורכב משניהם יחד, וללא הנפש הבהמית והיצר הרע שמפריע, לא היתה עבודה

בעולם הזה, א"כ לכאורה אדם הוא איך שהגיע לעולם הזה, עם המדות והטבעים שהגיעו עוד מלידה וע"י עבודה הוא יכול למרק עצמו ו"להפוך לאדם" באמת, כמאמר הסבא מקלם, אדם עמל יולד, ונמגד עיר פרא אדם יולד, אלא עבודתנו היא להפוך לאדם ע"י עמל.

א"כ לא בדיוק הבנתי איך זה מסתדר עם המושג שהנשמה טהורה, שאכן היא טהורה וזכה, אך בעולם הזה איני רק נשמה, אני גם גוף עם נפש ובלעדיה, אני נשמה בלבד שלא שייכת לעולם הזה. וא"כ אדם שנוקד עם נטיות מסויימות, הגיע להתמודד איתם, וזה המבחן שלו בעולם הזה, שלנשמה עצמה אין מבחן, אם היא זכה וברורה, ממלא האני, הוא אני בעולם הזה כולל כל הטבעים והניטיות והכל.

אם הרב יוכל לברר לי הענין תודה רבה.

תשובה

כל דבר בבריאה בנוי באופן של אור וכלי, הויה ולבוש.

האני נשמה, הגוף לבוש. ועיקר האני, הויה, נשמה. והגוף וכל חלקיו הבהמיים, אינם אלא לבוש. ועדיין אין נקרא הלבוש אני, אלא לבוש של האני. נשמה - אני שירד לעוה"ז וקבל לבוש של נפש בהמית וגוף. אולם גם כאן, הנפש הבהמית והגוף אינו עצם האני אלא לבוש לאני.

אני נשמה

שלום לכבוד הרב שליטא,

האם המחשבה במשך היום שאני נשמה ולא גוף יכולה לגלות את הנשמה שבקרבי, או לפחות לקרב אותי לנשמת. תודה רבה לכבוד הרב

תשובה

בעיקר לקרב. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

דרושים מתנדבים לכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829